

Balans van de Leefomgeving 2018

fotograaf: Ton Barsboom

Landbouw en voedsel

Het landbouw- en voedselsysteem is belangrijk voor Nederland, niet alleen vanwege de voedselvoorziening, maar ook met het oog op werkgelegenheid, economie en leefomgeving. De landbouw- en voedselindustrie draagt 8% bij aan het bruto binnenlands product. Hiernaast is de landbouw grootbeheerder van de Nederlandse leefomgeving; 60% van het landoppervlak is landbouwgrond.

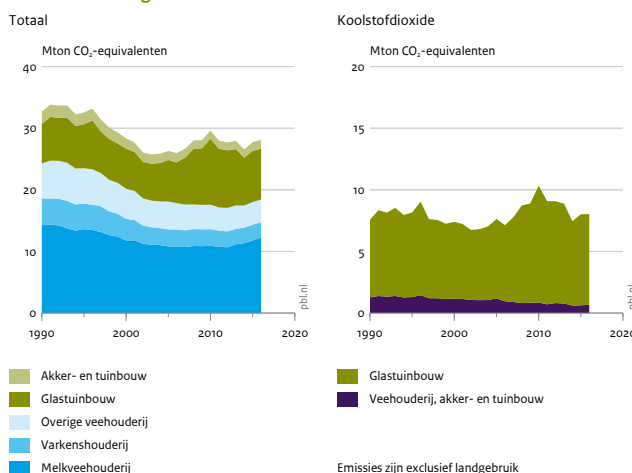
Verandering landbouw- en voedselsysteem nodig

Het landbouw- en voedselsysteem is onvoldoende duurzaam om de langetermijndoelen van het klimaat-, milieu- en natuurbeleid te halen. De landbouw drukt zwaar op de leefomgeving. Zo is weliswaar sinds de jaren negentig de uitstoot van broeikasgassen afgenomen, maar de afgelopen jaren stagneert die afname. Een diepgaande verandering in het landbouw- en voedselsysteem is nodig om te verduurzamen en de langetermijndoelen van het beleid te halen. Met name de productie en consumptie van vlees en zuivel leiden tot hoge druk op het milieu.

Onderdeel van Europese netwerken

Circa 75% van de landbouwgrond die wordt gebruikt om ons voedsel te verbouwen, ligt in het buitenland. De Nederlandse voedselproductie is onlosmakelijk verbonden met internationale, vooral Europese netwerken. Veel voedsel komt van ver, maar ook veel in Nederland geproduceerd voedsel wordt geëxporteerd.

Emissie broeikasgassen door landbouw

Bron: Emissieregistratie; bewerking PBL

Knelpunten landbouw- en voedselsysteem

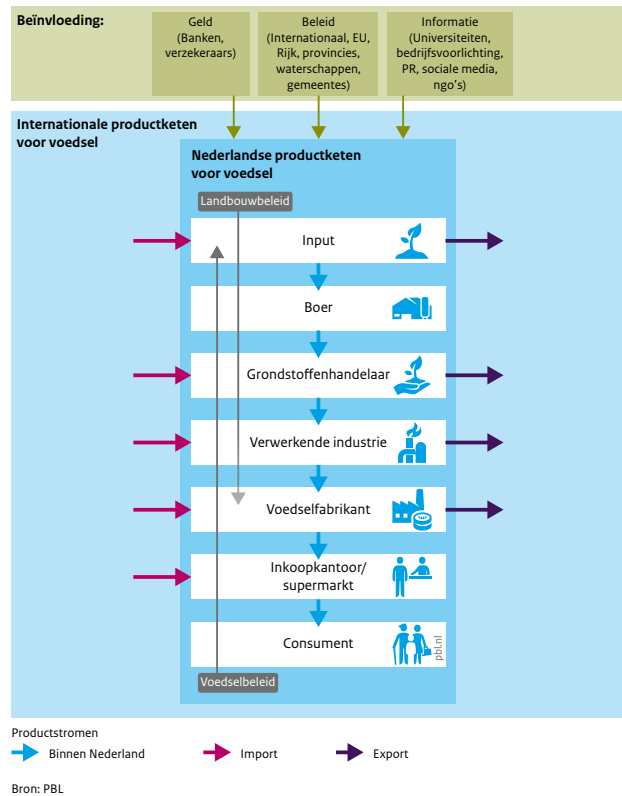
Er zijn vier knelpunten in het landbouw- en voedselsysteem die vragen om nieuw beleid:

1. De daling van broeikasgasemissies uit land- en tuinbouw stagneert. Met technische maatregelen alleen zijn de klimaatdoelen van Parijs (2050) niet te bereiken.
2. Het gebruik van mest leidt tot schadelijke stoffen in lucht en water. De huidige normen voor mestgebruik zijn niet scherp genoeg om overal de doelen voor schoon oppervlaktewater te kunnen halen.
3. Landbouw is een belangrijke veroorzaker van de afname van biodiversiteit. Het gaat niet goed met de natuur in het agrarische gebied. Indicatief hiervoor is de voortschrijdende afname van boerenlandvogels en dagvlinders in het agrarische gebied, ondanks de inzet van agrarisch natuurbeheer.
4. Het huidige voedselbeleid heeft als doelen om voedselverspilling tegen te gaan, en mensen te laten overstappen op een meer plantaardig dieet. De huidige aanpak heeft nog onvoldoende resultaat. Zowel in productie als consumptie zullen systeemveranderingen nodig zijn om die beleidsambities waar te maken.

Landbouwakkoord

De overheid zal alle relevante partijen moeten betrekken en vervolgens duidelijk moeten maken dat het landbouw- en voedselsysteem aanzienlijk duurzamer moet worden. Het helpt als zij helder aangeeft wat de minimumeisen zijn en wanneer zij ingrijpt als partijen de problemen negeren. Overleg met de regio, industrie en andere maatschappelijke partners is wenselijk om een nieuwe koers te kunnen bepalen. Het voedsel- en landbouwdebat zal in eerste instantie moeten gaan over welke waarde we in Nederland hechten aan de productie van voedsel. De overheid kan deze discussie over waarden aangaan maar moet ook stelling nemen daar waar waarden botsen. Een breed gedragen Landbouwakkoord kan zorgen voor commitment van alle betrokken maatschappelijke partijen voor de richting waarin ons landbouw- en voedselsysteem zich moet ontwikkelen.

Nederlands landbouw- en voedselsysteem

Voor meer informatie zie de Balans van de Leefomgeving 2018, <http://themasites.pbl.nl/balansvandeleeftomgeving/>

Contactpersoon: Mieke Berkers, tel. 06 25068171 of mieke.berkers@pbl.nl